

	Силабус навчальної дисципліни «Оподаткування природокористування» Ступінь вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень вищої освіти Рік навчання: 3, семестр: 6 Кількість кредитів: 5 (150 год.) Мова викладання: українська Підсумковий контроль – диференційований залік Форма проведення занять – лекції, семінарські заняття, індивідуально-консультаційна, самостійна робота
---	---

Викладач курсу	Іванишина Ольга Степанівна
Е-mail	oldiru@ukr.net
Електронна версія курсу	https://dpu.edu.ua/kaf-mov-pidhotov-ta-sotskm
Консультації	<i>Очні консультації: середа 13.00 – 14.00</i> <i>Онлайн-консультації за попередньою домовленістю</i> <i>e-mail: oldiru@ukr.net</i>

1. Коротка анотація курсу.

Метою викладання навчальної дисципліни «Оподаткування природокористування» є формування знань у студентів з питань оподаткування природокористування та набуття студентами практичних навичок з нарахування та сплати податкових платежів за використання природних ресурсів.

Основними **завданнями** вивчення навчальної дисципліни «Оподаткування природокористування» є:

- набуття студентами знань про практичні аспекти оподаткування природокористування та застосування цих знань при виконанні практичних завдань;
- засвоєння норм податкового законодавства з питань оподаткування природокористування;
- визначення ролі та функцій підрозділів контролюючих органів, які уповноважені здійснювати оподаткування природокористування;
- оволодіння процесом адміністрування рентних, ресурсних та інших платежів і зборів;
- розгляд основних напрямів та форм масово-роз'яснювальної роботи та консультаційної роботи органів державної податкової служби як методу попереднього податкового контролю, спрямованого на формування високої податкової культури населення та утвердження в суспільстві ідеології добровільної сплати податків.

2. Формат курсу – очне та змішане навчання

3. Компетентності, які мають бути сформовані в результаті опанування навчальної дисципліни:

Після вивчення курсу здобувачі вищої освіти повинні володіти такими компетентностями:

Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Застосовувати знання права та податкового законодавства в практичній діяльності суб'єктів господарювання.

Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Здатність досліджувати тенденції розвитку оподаткування природних ресурсів.

Здатність забезпечувати виконання підприємствами та організаціями податкових зобов'язань щодо правильності розрахунків повноти та своєчасності сплати податків і платежів.

Результати навчання

Вміти розвивати та підвищувати свій загальнокультурний і професійний рівень, самостійно освоювати нові методи роботи та знання щодо комплексного бачення сучасних проблем в сфері оподаткування.

Вміти працювати самостійно і в команді.

Формувати й аналізувати податкову звітність та правильно інтерпретувати отриману інформацію для прийняття управлінських рішень.

Здатність забезпечувати виконання підприємствами та організаціями податкових зобов'язань щодо правильності розрахунків повноти та своєчасності сплати податків і платежів.

Визначати сутність об'єктів оподаткування та розуміти їх роль і місце в господарській діяльності.

Розуміти особливості практики здійснення оподаткування діяльності підприємств різних форм власності, організаційно-правових форм господарювання та видів економічної діяльності.

4. Результати навчання

5. Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин (денна/заочна)
Лекції	26
Семінарські заняття	24
Індивідуально-консультаційна робота	3
Самостійна робота	97

6. Технічне й програмне забезпечення/обладнання – мультимедійне забезпечення, проектор, сервіс ДПС України «Електронний кабінет платника», Загальнодоступний інформаційно-довідковий ресурс ДПС України.

7. Політика курсу визначається Кодексом академічної доброчесності <https://surl.li/dnbfi>, Положенням про академічну доброчесність <http://surl.li/dnbfn>, Положенням про вирішення конфліктних ситуацій <http://surl.li/dstqu> та Положенням про комісію з питань етики та академічної доброчесності ДПУ <http://surl.li/dstqz>.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає: самостійне виконання завдань, поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про

результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, екзамен, залік тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування з Університету; позбавлення академічної стипендії; відрахування з Університету.

Політика щодо відвідування: відвідування занять є обов'язковим.

8. Схема дисципліни

Години	Тема	Форма заняття та діяльності	Результати навчання	Вага оцінки (кількість балів)
Модуль 1.				
ЗМ.1. Загальні засади оподаткування природокористування				
2	Тема 1. Основні засади оподаткування природокористування 1. Напрямки податкового регулювання в сфері природокористування. 2. Види екологічних податків. 3. Переваги та недоліки оподаткування природокористування.	лекція	Вміти розвивати та підвищувати свій загальнокультурний і професійний рівень, самостійно освоювати нові методи роботи та знання щодо комплексного бачення сучасних проблем в сфері оподаткування. Вміти працювати самостійно і в команді. Визначати сутність об'єктів оподаткування та розуміти їх роль і місце в господарській діяльності.	0
2		семінар		3
4	Тема 2. Особливості екологічного оподаткування 1. Роль держави в оподаткування природокористування. 2. Ефективний рівень виробництва та забруднення навколишнього природного середовища. 3. Функції екологічних податків. 4. Розрахунок екологічного податку.	лекція	Вміти розвивати та підвищувати свій загальнокультурний і професійний рівень, самостійно освоювати нові методи роботи та знання щодо комплексного бачення сучасних проблем в сфері оподаткування. Вміти працювати самостійно і в команді. Формувати й аналізувати податкову звітність та правильно інтерпретувати отриману інформацію для прийняття управлінських рішень.	0
2		семінар		3
3		ІКР		8
4	Тема 3. Оцінка ефективності функціонування енергетичних податків 1. Сутність та склад енергетичних податків. 2. Оподаткування електроенергії, нафтопродуктів та скрапленого газу. 3. Специфіка акцизного оподаткування електроенергії. 4. Загальний порядок розрахунку енергетичних податків.	лекція	Здатність забезпечувати виконання підприємствами та організаціями податкових зобов'язань щодо правильності розрахунків повноти та своєчасності сплати податків і платежів. Розуміти особливості практики здійснення оподаткування діяльності підприємств різних форм власності, організаційно-правових форм господарювання та видів економічної діяльності.	0
4		семінар		3

	5. Здійснення контролю щодо повноти та своєчасності енергетичного оподаткування			
--	---	--	--	--

2	Тема 4. Особливості податків на забруднення навколишнього природного середовища 1. Сутність та зміст податків на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами, скиди забруднюючих речовин у водні об'єкти та розміщення відходів і непрямого податку на утворення радіоактивних відходів. 2. Особливості справляння екологічного податку в Україні. 3. Ефективність функціонування інституту податкового агента для екологічного податку. 4. Вплив екологічного оподаткування на природоохоронну діяльність; 3. Захист практичної роботи, тестування; 4. Перевірка та обговорення самостійної роботи студентів. 5. Джерела сплати екологічного податку в частині викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, скидів забруднюючих речовин у водні об'єкти та розміщення відходів.	лекція	Визначати сутність об'єктів оподаткування та розуміти їх роль і місце в господарській діяльності. Розуміти особливості практики здійснення оподаткування діяльності підприємств різних форм власності, організаційно-правових форм господарювання та видів економічної діяльності.	0
2		семінар		3
2	Тема 5. Інші платежі, які справляються за використання природних ресурсів 1. Рентні платежі. 2. Оподаткування земельних ресурсів. 3. Особливості справляння єдиного податку – платники 4 групи. 4. Фіскальна значимість рентних платежів в доходах зведеного бюджету України ; 3. Захист практичної роботи, тестування; 5. Інститут громадянської власності на природні ресурси як інструмент соціального захисту українського народу.	лекція	Визначати сутність об'єктів оподаткування та розуміти їх роль і місце в господарській діяльності. Розуміти особливості практики здійснення оподаткування діяльності підприємств різних форм власності, організаційно-правових форм господарювання та видів економічної діяльності.	0
2		семінар		3
2	Т. 1-5	Модульна контрольна робота № 1	Вміти працювати самостійно	5
29	Усього за модулем 1			28
Модуль 2				
ЗМ.2. Сучасна практика оподаткування природокористування				

2	Тема 6. Податковий контроль в системі оподаткування природокористування 1. Сутність та зміст податкового контролю в системі оподаткування природокористування. 2. Особливості податкового контролю рентної плати. 3. Практика податкового контролю екологічних податків. 4. Досвід зарубіжних країн щодо податкового контролю енергетичних податків. 5. Контроль ліцензування діяльності видобувачів корисних копалин.	лекція	Здатність забезпечувати виконання підприємствами та організаціями податкових зобов'язань щодо правильності розрахунків повноти та своєчасності сплати податків і платежів. Розуміти особливості практики здійснення оподаткування діяльності підприємств різних форм власності, організаційно-правових форм господарювання та видів економічної діяльності.	0
2		семінар		3
4	Тема 7. Напрями реалізації потенціалу енергетичних податків 1. Фіскальні та регулюючі ефекти від збільшення податку за викиди двоокису вуглецю. 2. Перспективи запровадження акцизного податку для ВДЕ. 3. Наслідки встановлення обмеження для великих платників податків (ТЕС та ТЕЦ. Всі ТЕС та ТЕЦ в Україні) на перенесення від'ємного значення об'єкта оподаткування минулих звітних років. 4. Вплив податкових змін та ргісе-сар на енергетичний сектор: варіанти подальшого розвитку. 5. Структура ринку електричної енергії та основні учасники ринку-платники податків.	лекція	Здатність забезпечувати виконання підприємствами та організаціями податкових зобов'язань щодо правильності розрахунків повноти та своєчасності сплати податків і платежів. Розуміти особливості практики здійснення оподаткування діяльності підприємств різних форм власності, організаційно-правових форм господарювання та видів економічної діяльності	0
4		семінар		3
4	Тема 8. Зарубіжний досвід екологічного оподаткування 1. Rocket science і жовті жилети як європейські податкові тренди. 2. Практика компенсацій податкових витрат компаніям-учасником договорів про впровадження новітніх технологій енергозбереження (відповідно до стандарту ISO 50 001). 3. Особливості податку на вирішення глобальних, національних чи	лекція	Розуміти особливості практики здійснення оподаткування діяльності підприємств різних форм власності, організаційно-правових форм господарювання та видів економічної діяльності	0
2		семінар		3

	регіональних екологічних проблем. 4. Досвід розвинених країн Європи у сфері екологічного оподаткування. 5. Практика справляння екологічних податків у країнах ЄС. 6. Дослідження фіскальної ефективності екологічного податку країн Європейського Союзу. Перспективи запровадження податкових правил ЄС щодо оподаткування природокористування у податкову систему України			
2	Тема 9. Підвищення ефективності оподаткування природокористування 1. Шляхи вдосконалення рентної плати. 2. Перспективи розвитку екологічного оподаткування. 3. Фіскальні та соціальні ефекти від використання енергетичних податків. 4. Особливості обліку різних категорій платників екологічного податку. 5. Акцизне оподаткування в системі оподаткування природокористування та забруднення навколишнього природного середовища.	лекція	Вміти розвивати та підвищувати свій загальнокультурний і професійний рівень, самостійно освоювати нові методи роботи та знання щодо комплексного бачення сучасних проблем в сфері оподаткування. Вміти працювати самостійно і в команді. Визначати сутність об'єктів оподаткування та розуміти їх роль і місце в господарській діяльності.	0
2		семінар		3
2	Т. 6-9	Модульна контрольна робота № 2	Вміти працювати самостійно	5
24	Усього за модулем 2			17
Комп'ютерне тестування на платформі дистанційного навчання ДПУ Moodle				5
Підсумковий модульний контроль – диференційований залік				50
Усього за курсом				100

9. Система оцінювання

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за таким співвідношенням: семінарська робота: 30% загальної кількості балів; завдання самостійної/індивідуальної роботи: 20% загальної кількості балів; диференційований залік: 50% загальної кількості балів.

10. Шкала оцінювання

Сума балів за 100-бальною	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
---------------------------	---------------	----------------------	-------------------------------

шкалою			Екзамен/ Диференційований залік	Залік
90-100	A	відмінно	відмінно	зараховано
80-89	B	дуже добре	добре	
70-79	C	добре		
60-69	D	задовільно	задовільно	
50-59	E	достатньо		
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незадовільно	не зараховано
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу		

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА

К-сть балів	Форма заняття та діяльності	Критерії оцінювання	Рекомендовані ресурси для здобуття результату
8	Індивідуально-консультативна робота	Оцінюється робота за результатами надання сертифікату обсягом 30 годин (1 кредит ECTS) або більше	Масові онлайн курси https://www.dpu.edu.ua/osvita/neformalna-informalna-osvita
3	Семінарське заняття	Оцінюється робота за результатами надання сертифікату за темою семінарського заняття	Масові онлайн курси на платформі EdERA, Прометеус тощо. Онлайн курси мережевої академії Cisco (https://www.netacad.com/) тощо.
0		Відсутній результат або результат не відповідає тематиці дисципліни	

11. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Завдання, які виконуються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (- 0,5 бала за кожне не вчасно виконане завдання). Перескладання модулів відбувається із дозволу дирекції ННІ за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: Наукові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та диф. заліку заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Загальна система оцінювання курсу	Виконання всіх видів навчальних робіт впродовж семестру/диференційований залік – 50/50%
Вимоги до письмової роботи	При оцінюванні роботи враховуються також теми, винесені на самостійне опрацювання. Письмова робота повинна бути написана самостійно, плагіат

	заборонений, не потрібно робити посилань чи цитувань.
Семінарські заняття	Семінарські заняття проводяться відповідно до планів семінарських занять на основі опрацювання лекційних матеріалів, основної та додаткової літератури (наприклад: тестовий контроль, демонстрація практичної навички тощо). Поточний контроль (засвоєння окремих тем) проводиться у формі усного опитування або письмового контролю на заняттях; виступів здобувачів з доповідями; розв'язок практичних кейсів та ситуаційних завдань, тестових завдань. При оцінці роботи здобувача враховується: відвідуваність занять, активна і продуктивна участь на заняттях, своєчасне виконання всіх завдань.
Умови підсумкового контролю	Підсумковий семестровий контроль з дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень здобувачів. Він проводиться у письмовій формі у вигляді диференційованого заліку. Терміни проведення підсумкового семестрового контролю встановлюються графіком навчального процесу, а обсяг навчального матеріалу, який виноситься на підсумковий семестровий контроль, визначається робочою програмою дисципліни. Підсумковий контроль здійснюється під час проведення навчальних занять і має на меті перевірку засвоєння здобувачами навчального матеріалу. Максимальна кількість балів, яку може набрати здобувач за поточну навчальну діяльність, становить 50 балів. Загальна кількість балів з дисципліни розраховується як сума балів, отриманих за результатами поточного контролю, та балів, отриманих за результатами диференційованого заліку. Максимальна сума за семестр складає 100 балів.

12. Рекомендована література

Основна

1. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010р. №2755-VI (зі змінами та доповненнями) станом на 25.11.2018р. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
2. Податкова система : навч. посіб. / В. Л. Андрущенко, В. О. Осмятченко, Я. О. Ізмайлов, Т. В. Тучак [та ін.] ; Університет ДФС України. Ірпінь, 2020. 492 с. (Серія «Податкова та митна справа в Україні» ; т. 155).
3. Томнюк Т. Л. Податкова система: навчальний посібник. Чернівці: ЧТЕІ ДТЕУ, 2022. 324 с.

Допоміжна

1. Андрущенко В. Л. Податкові системи зарубіжних країн : навч. посіб. / Ун-т держ. фіскал. служби України ; В. Л. Андрущенко, Т. В. Тучак. Ірпінь, 2021. 210 с.
2. Податкова система: навчальний посібник / Волохова І. С., Дубовик О. Ю., Слатвінська М. О. та ін.; за заг. ред. І. С. Волохової, О. Ю. Дубовик. Харків: Видавництво «Діса плюс», 2019. 402 с.
3. Становлення та розвиток податкової системи України: колективна монографія / М. Г. Волощук, І. І. Матьола, Т.О. Карабін, О. В. Білаш. Ужгород: Видавництво Олександри Гаркуші, 2021. 172 с
4. Онищенко В., Бондаренко О. Екологічний податок в Україні. URL: <https://buhplatforma.com.ua/article/7127-ekologchniy-podatok-2019>
5. Нова енергетична податкова система ЄС. URL: https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2022-08/9%20Tree%20Energy%20Taxation%20Tree%205%20final%20text_297x210mm_4%2B4_web_180822.pdf

6. Бредіхіна В. Л. Платність спеціального природокористування як інструмент забезпечення збалансованого використання природних ресурсів. Проблеми законності. 2022. № 157. С. 147–163. doi: <https://doi.org/10.21564/2414-990X.157.256789>.
7. Поліщук В. М. Аспекти розвитку екологічного оподаткування в контексті трансформації економіки Європи. Агроекологічний журнал. 2022. № 3. С. 35–46. doi: <https://doi.org/10.33730/2077-4893.3.2022.266408>

Інформаційні ресурси Інтернет

1. Електронний кабінет платника податків URL : <https://cabinet.tax.gov.ua/help/>
2. Екологічні податки України. URL : <https://www.saveecobot.com/analytics/ecotaxes>
3. Загальнодоступний інформаційно-довідковий ресурс, розміщений на офіційному сайті Державної податкової служби України URL : <https://zir.tax.gov.ua/>
4. Рентна плата: як розрахувати, кому та коли сплачувати. URL: <https://buhplatforma.com.ua/article/8894-rentna-plata-yak-rozrahuvati-komu-ta-koli-splachuvati>
5. Офіційний веб-сайт Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України URL: <http://www.menr.gov.ua>.
6. Офіційний веб-сайт Науково-дослідного інституту сталого розвитку та природокористування. URL: <http://ndisrp.ucoz.ua/>.
7. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL : <http://www.rada.gov.ua> 7
8. Офіційний сайт Державної казначейської служби України. URL : <https://www.treasury.gov.ua/ua>
9. Офіційний сайт Державної податкової служби України URL : <https://tax.gov.ua/>
10. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
11. Офіційний сайт журналу «Дебет Кредит». URL : <https://dtkr.ua/>
12. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL : <https://www.mof.gov.ua/>
13. Офіційний веб-сайт Державної екологічної Інспекції України. URL: <http://dei.gov.ua>.

Міжнародні видання

1. Delgado F. J., Freire-González J., Presno M. J. Environmental taxation in the European Union: Are there common trends? Economic Analysis and Policy. 2022. Vol. 73. P. 670–682. doi: <https://doi.org/10.1016/j.eap.2021.12.019>.
2. Environmental tax revenues. URL : https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/env_ac_tax/default/table?lang=en.
3. ICC United Kingdom. (n.d.). ICC Environmental Taxation Principles. URL : <https://iccwbo.uk/products/icc-environmental-taxation-principles>
4. Jing Zhang. Optimization of the environmental protection tax system design based on artificial intelligence. Frontiers in Environmental Science. 2023. Vol. 10. doi: <https://doi.org/10.3389/fenvs.2022.1076158>.
5. Karydas Ch., Zhang L. Green tax reform, endogenous innovation and the growth dividend. Journal of Environmental Economics and Management. 2019. Vol. 97. P. 158–181. doi: <https://doi.org/10.1016/j.jeem.2017.09.005>.
6. Szymczak M. Environmental Taxes in Poland and South Korea – Sharing Experiences. Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu. 2023. № 67 (3). P. 72–86. doi: <https://doi.org/10.15611/pn.2023.3.08>.
7. Villar Ezcurra M., González-Orús J. M. Environmental Governance Through Tax Law in the European Union. Blue Planet Law. Sustainable Development Goals Series / eds by M. d. G. Garcia, A. Cortés. Switzerland. 2023. P. 173–185. doi: https://doi.org/10.1007/978-3-031-24888-7_14.
8. Zhe Tan, Yufeng Wu, Yifan Gu, Tingting Liu, Wei Wang, Xiaomin liu. An overview on implementation of environmental tax and related economic instruments in typical countries. Journal

of Cleaner Production. 2022. Vol. 330. № 129688. doi: <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2021.129688>.